Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2025/3472

16.7.2025

Rezolucja Europejskiego Komitetu Regionów – Priorytety Europejskiego Komitetu Regionów na lata 2025–2030

(C/2025/3472)

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR)

UWZGLĘDNIAJĄC

— Program strategiczny Rady Europejskiej na lata 2024–2029,

— wytyczne polityczne Komisji Europejskiej na lata 2024–2029,

— umowy o współpracy między Europejskim Komitetem Regionów a Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską,

KR uważa, że #spójność, #odporność i #bliskość są głównymi priorytetami kadencji w latach 2025–2030.

I. *#Spójność*

KR podkreśla, że:

1. Podstawowymi celami Unii Europejskiej są spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, do których osiągnięcia niezbędne jest zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych poprzez wielopoziomowe sprawowanie rządów. Odzwierciedleniem tej zasady jest również Sojusz na rzecz Spójności.

Konkurencyjność

2. Władze lokalne i regionalne są kluczowym motorem konkurencyjności z powodu ścisłych powiązań z obywatelami, podmiotami gospodarczymi, środowiskiem akademickim i innymi zainteresowanymi stronami. Realizują program strategiczny UE w terenie, skutecznie wspierają ekosystemy innowacji poprzez inwestycje i zamówienia publiczne, zapewniają wysokiej jakości usługi publiczne z myślą o rozwoju regionalnym oraz umożliwiają ukierunkowaną terytorialnie politykę przemysłową w celu zapewnienia dekarbonizacji, konkurencyjności i wysokiej jakości miejsc pracy.

3. Zdecydowanie popiera odważny, ukierunkowany na konkretny obszar i inkluzywny terytorialnie 10PR i europejską przestrzeń badawczą (EPB), ze zwiększonym wsparciem dla lokalnych i regionalnych ekosystemów innowacji, większą synergią między finansowaniem spójności a finansowaniem badań naukowych i innowacji oraz pełnym uznaniem władz lokalnych i regionalnych za czynnik sprzyjający gospodarce opartej na wiedzy.

4. Podkreśla znaczenie wzmocnienia pozycji młodzieży poprzez edukację i wyposażenia jej w umiejętności potrzebne do osiągnięcia sukcesu na przyszłym rynku pracy i rozwiązania problemu niedoborów siły roboczej. Legalna migracja może również być podstawową siłą napędową wzrostu gospodarczego, wzbogacać lokalne gospodarki i zwiększać konkurencyjność regionalną.

5. Konkurencyjność europejska nie jest możliwa bez konkurencyjnych regionów, w związku z czym wymaga dobrze rozwiniętego wymiaru terytorialnego oraz wzmocnionych struktur wielopoziomowego sprawowania rządów służących do koordynacji polityki przemysłowej.

6. Głównym czynnikiem zapewniającym długoterminową konkurencyjność Europy jest urzeczywistnienie jednolitego rynku, w tym swobodnego przepływu usług, unii rynków kapitałowych oraz ożywienia inwestycji. Silny, innowacyjny i odporny jednolity rynek wymaga skutecznej polityki spójności obejmującej wyraźny element konkurencyjności.

7. By zwiększyć konkurencyjność gospodarki europejskiej, konieczne jest wznowienie wysiłków na rzecz osiągnięcia aktywnej pomocniczości przy konstruktywnej współpracy na wszystkich szczeblach i w oparciu o doświadczenia miast i regionów, które wdrażają większość prawodawstwa UE, przy jednoczesnym przestrzeganiu norm gospodarczych, społecznych i środowiskowych oraz zapewnianiu stabilności regulacyjnej.

8. Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) są trzonem społeczności lokalnych, gdyż zapewniają szkolenia, zatrudnienie oraz podstawowe towary i usługi, sprzyjając zarazem odporności i dywersyfikacji.

9. Komitet będzie dążyć do stworzenia konkurencyjnego i przyjaznego dla MŚP otoczenia w regionach UE poprzez politykę ukierunkowaną na konkretny obszar, uproszczenie, zmniejszenie obciążeń administracyjnych oraz inwestycje w umiejętności i innowacje.

Budżet UE

10. Budżet UE musi zapewniać długofalową i konstruktywną politykę ukierunkowaną na konkretny obszar, jeżeli ma być głównym narzędziem inwestycyjnym oraz stabilizującym, które umożliwia realizację zmieniających się priorytetów UE w trudnym kontekście geopolitycznym nacechowanym pogłębiającą się nierównością gospodarczą oraz przyspieszającym kryzysem klimatycznym.

11. UE musi dysponować środkami finansowymi wystarczającymi do osiągania wyników, tak by bardzo istotne nowe cele nie zagrażały realizacji długoletnich priorytetów oraz celów traktatowych.

12. Należy opracować skuteczne WRF na okres po 2027 r. w porozumieniu z władzami lokalnymi i regionalnymi, które są partnerami strategicznymi posiadającymi wyjątkową wiedzę o lokalnych potrzebach inwestycyjnych. Zasada partnerstwa i wielopoziomowe sprawowanie rządów mają zatem podstawowe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności, inkluzywności, bezpieczeństwa, odporności i zrównoważoności UE. Trzeba odrzucić wszelką centralizację opracowywania lub realizacji programów wieloletnich.

13. Decentralizacja fiskalna ma wciąż pierwszorzędną wagę dla zapewnienia skutecznych usług publicznych, podnoszenia konkurencyjności oraz wzmacniania pozycji obywatelek i obywateli.

14. By sprostać podstawowym nowym wyzwaniom stojącym przed UE, tematem szerszej dyskusji na temat finansowania długoterminowego budżetu unijnego powinny być nowe zasoby własne oraz zachęty do przyciągania kapitału prywatnego do Unii Europejskiej.

Sprawiedliwa transformacja

15. Ze względu na zróżnicowaną sytuację wyjściową regionów UE, ich różne mocne strony oraz asymetrię podatności na zagrożenia kluczowe znaczenie dla poradzenia sobie ze skutkami społeczno-gospodarczymi potrójnej transformacji (ekologicznej, cyfrowej i demograficznej) ma kompleksowa i całościowa strategia oparta na podejściu ukierunkowanym na konkretny obszar. W ramach polityki spójności należy nadal w dużej mierze wspierać sprawiedliwą transformację, ponieważ może ona zrealizować potencjał i rozwinąć pozytywną dynamikę zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważone i przystępne cenowo mieszkania

16. Każdy ma prawo do godnego i przystępnego cenowo miejsca do życia. Wielu obywateli UE trudno jest uzyskać dostęp do rynków nieruchomości i wynajmu, co rzutuje na spójność UE, jakość życia, miejskie planowanie przestrzenne oraz na dostępność i bezpieczeństwo miast. Sprawą niecierpiącą zwłoki jest opanowanie poważnego kryzysu mieszkaniowego w wielu częściach UE oraz wyeliminowanie bezdomności do 2030 r.

II. ***#Odporność***

KR podkreśla, że:

17. Odporność w szerokim znaczeniu to zdolność reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka, zagrożenia dla bezpieczeństwa oraz niestabilność gospodarczą i polityczną w UE oraz ogólnie na świecie. Osiągnięcie odporności zależy od ścisłej współpracy na wszystkich szczeblach sprawowania rządów i wymaga zwiększenia zdolności UE i władz lokalnych i regionalnych do reagowania na różnorakie kryzysy za pomocą odpowiednich instrumentów oraz środków finansowych.

Współpraca transgraniczna

18. Uważa, że europejska współpraca terytorialna, jako kwintesencja europejskiej wartości dodanej, odgrywa kluczową rolę i musi zostać uznana za priorytet i wzmocniona w kolejnych WRF.

Zmiana klimatu

19. Bardzo niepokojące jest coraz większe narażenie miast i regionów UE na skutki zmiany klimatu oraz postępującą degradację środowiska. Konieczne jest większe skupienie się na zapobieganiu zmianie klimatu i przystosowywaniu się do niej, a także wyasygnowanie na ten cel większych środków finansowych. Unijny cel neutralności klimatycznej do 2050 r. musi zostać osiągnięty poprzez prawnie wiążący cel na 2040 r. polegający na redukcji emisji CO_2 o 90 % oraz poprzez ambitne i realistyczne wysiłki, zgodnie z tym, co określono w ramach Zielonego Ładu.

20. Pilnie potrzebne jest zwiększenie zdolności strukturalnej i finansowej władz lokalnych i regionalnych do osiągnięcia synergii działań w dziedzinie klimatu i ochrony różnorodności biologicznej przy jednoczesnym rozwoju badań naukowych i innowacji, a także do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej. Musi to iść w parze z zarządzaniem ryzykiem oraz zwiększeniem gotowości na katastrofę klimatyczną.

Odporność wodna

21. Odporność wodna, której osiągnięcie jest jednym z głównych wyzwań globalnych, ma kluczowe znaczenie dla konkurencyjności UE, dla przystosowania się do zmiany klimatu, ochrony różnorodności biologicznej, ograniczenia zanieczyszczenia, dla bezpieczeństwa żywnościowego, gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zdrowia publicznego. Dlatego też niezbędne jest jej uwzględnienie we wszystkich innych stosownych obszarach polityki UE.

22. Na szczeblu lokalnym i regionalnym należy opracować i wdrożyć zintegrowane strategie gospodarowania wodą łączące w sobie innowacyjne rozwiązania oparte na przyrodzie.

Czysta, bezpieczna i przystępna cenowo energia

23. Skuteczna, zrównoważona gospodarczo, czysta i sprawiedliwa lokalna transformacja energetyczna ma zasadnicze znaczenie dla zmniejszenia strategicznych zależności oraz połączenia celów środowiskowych i konkurencyjności.

24. W coraz bardziej skomplikowanej sytuacji geopolitycznej niezbędne jest propagowanie mikroprodukcji energii oraz zdecentralizowanych i odnawialnych systemów energetycznych.

25. Podstawowe znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego UE będzie miało urzeczywistnienie europejskiej unii energetycznej, której centralnym elementem będzie w pełni zintegrowany i wzajemnie połączony rynek w całej UE oraz dobrze funkcjonujący system zarządzania. W ten sposób uda się też uniknąć sytuacji, w której ceny energii stałyby się głównym ograniczeniem dla przemysłu UE oraz obciążeniem dla obywatelek i obywateli.

26. Rola władz lokalnych i regionalnych ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia zrównoważonej i sprawiedliwej społecznie transformacji energetycznej, zapewnienia konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw i zwalczania ubóstwa energetycznego. Aby zwiększyć efektywność energetyczną oraz lokalną produkcję energii, muszą one polegać jednak na odpowiednim finansowaniu, w tym na bezpośrednich, przeznaczonych dla nich funduszach.

Zdrowie

27. Zdrowa ludność oraz silny, powszechnie dostępny i innowacyjny sektor opieki zdrowotnej są ważnymi czynnikami odporności społecznej UE i podstawą jej autonomii strategicznej.

28. W ramach budowy i wdrażania Europejskiej Unii Zdrowotnej przez UE – wraz ze swoimi państwami członkowskimi, regionami, miastami i obszarami wiejskimi – należy stawiać czoła takim wyzwaniom jak kurcząca się liczba pracowników służby zdrowia, problemy z zaopatrzeniem w produkty lecznicze o krytycznym znaczeniu, duże narażenie infrastruktury opieki zdrowotnej na cyberataki, utrzymujące się nierówności w zdrowiu oraz rosnąca liczba chorób przewlekłych i problemów ze zdrowiem psychicznym w czasach niestabilności i kryzysów.

Rolnictwo

29. Silna wspólna polityka rolna (WPR) będzie niezbędna do zwiększenia odporności, zrównoważoności, konkurencyjności, suwerenności żywnościowej i bezpieczeństwa żywnościowego UE oraz dla ochrony rolników; musi też skierować środki publiczne na zrównoważone środowiskowo praktyki rolnicze.

30. Centralnym elementem WPR musi być również rozwój obszarów wiejskich, który wspiera dynamiczne obszary wiejskie silnymi usługami publicznymi i infrastrukturą oraz umożliwia stawienie czoła wyzwaniom demograficznym i gospodarczym.

31. Regiony muszą odgrywać znaczącą rolę w zarządzaniu przyszłymi planami strategicznymi, aby zapewnić uwzględnienie specyfiki terytorialnej i sektorowej oraz nacisk WPR na wsparcie dla zrównoważonej produkcji żywności dostosowanej do warunków lokalnych, na wymianę pokoleń oraz na utrzymanie sektora rolno-spożywczego jako atutu strategicznego.

Bezpieczeństwo

32. Europejki, Europejczycy oraz UE stoją w obliczu zmieniających się i wielowymiarowych zagrożeń. Jak podkreślono w sprawozdaniu Sauliego Niinistö, reakcja na te wyzwania musi stać się wspólnym i zbiorowym obowiązkiem. Należy poczynić większe wysiłki, aby zapewnić gotowość i zdolności obronne Europy. Niezachwiane poparcie KR-u dla ukraińskich miast i regionów, którego wyrazicielem jest Sojusz na rzecz Odbudowy Ukrainy, jest również inwestycją w odporność miast i regionów UE, ponieważ umożliwia wyciąganie wniosków z doświadczeń ukraińskich partnerów.

33. Niezbędna jest gotowość na wypadek sytuacji kryzysowej – zarówno napięć geopolitycznych, jak i klęsk żywiołowych. By polityka unijna mogła być skuteczna w terenie, należy w pełni uwzględnić w niej perspektywę lokalną i regionalną. Konieczny jest czynny udział miast i regionów, zwłaszcza w rozwijaniu przemysłu obronnego, ochronie przestrzeni publicznej i infrastruktury krytycznej oraz budowaniu odporności i cyberbezpieczeństwa w ramach podejścia obejmującego całe społeczeństwo.

III. ***#Bliskość***

KR zwraca uwagę, że:

34. Samorządy lokalne i regionalne są wyjątkowo dobrze przygotowane, by spełniać zmieniające się potrzeby obywatelek i obywateli. Wzmocnienie zdolności samorządów lokalnych jest niezbędne do utrzymania spójności, wspierania społeczności sprzyjających włączeniu społecznemu i zwiększania zaufania obywateli do instytucji publicznych.

Zmiany demograficzne

35. Zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa i takie problemy jak drenaż mózgów, porzucanie gruntów i pustynnienie, rosnące wskaźniki obciążenia demograficznego, pułapka rozwoju niektórych regionów oraz ogólnie zmniejszająca się liczba ludności powodują duże nierówności między terytoriami i społecznościami, które to nierówności osłabiają spójność. Polityka spójności ma nadal pierwszorzędne znaczenie dla przeciwdziałania zmianom demograficznym i łagodzenia ich skutków oraz dla tworzenia szans dla ludności regionów słabiej rozwiniętych oraz znajdujących się w niekorzystnym położeniu. Nacisk na wyzwania demograficzne w ramach polityki spójności powinien obejmować krzewienie polityki przyjaznej dla rodziny i sprawiedliwości międzypokoleniowej oraz opracowanie inteligentnych i zrównoważonych ścieżek dla regionów, w których liczba ludności się kurczy. Aby ułatwić zainteresowanym osobom pozostanie w swoich regionach i miastach lub powrót do nich, konieczne jest zapewnienie dobrego otoczenia biznesowego z myślą o tworzeniu miejsc pracy oraz wysokiej jakości usług publicznych i infrastruktury.

Demokracja lokalna

36. Należy zwiększyć zdolność władz lokalnych i regionalnych do reagowania na systemowe zagrożenia dla demokracji.

37. Zmniejszenie dystansu między instytucjami a obywatelami oraz ochrona praw podstawowych i praworządności to kluczowe kwestie, którymi należy się zająć na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.

38. Równie istotne jest wspieranie uczestnictwa obywateli, zwłaszcza młodych ludzi, tak aby zapewnić wszystkim pokoleniom wpływ na procesy decyzyjne. Jest to konieczne do stworzenia sprawiedliwego, przejrzystego i odpowiedzialnego systemu sprawowania rządów.

39. Dzięki członkiniom i członkom KR dysponuje wyjątkowymi narzędziami, aby zbliżyć Europę do obywateli i przekazać ich wkład na szczeblu UE. Do tych narzędzi należą jego sieci oraz inicjatywy takie jak Sieć Samorządów UE, program „Młode osoby z mandatem wyborczym" oraz Europejski Tydzień Regionów i Miast.

40. Wciąż konieczna jest ochrona demokracji lokalnej zarówno w granicach UE, jak i w krajach objętych procesem rozszerzenia oraz w krajach południowego i wschodniego sąsiedztwa.

Równość płci

41. Przekrojowym priorytetem KR-u w latach 2025–2030 będzie wkład w kolejną strategię UE na rzecz równouprawnienia płci i przełożenie planu działania UE na rzecz praw kobiet na wymierne wyniki w terenie. KR będzie aktywnie wspierać władze lokalne i regionalne jako partnerów strategicznych, aby osiągnąć równe wynagrodzenie za taką samą pracę i wzmocnienie pozycji gospodarczej, równy dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych, dostęp do opieki nad dziećmi, równowagę między życiem zawodowym a prywatnym oraz równe szanse zatrudnienia. KR popiera również upowszechnianie równości płci we wszystkich strategiach politycznych UE – od opracowywania polityki po jej wdrażanie – w ścisłej współpracy ze wszystkimi poziomami sprawowania rządów. Obejmuje to zobowiązanie do intersekcjonalności, w szczególności włączenia kobiet z grup zmarginalizowanych i słabszych, w tym osób LGBTIQ+. KR podkreśla znaczenie zwiększenia udziału kobiet w życiu politycznym i wzywa do ich równej reprezentacji w składzie i na stanowiskach kierowniczych instytucji UE. Wzywa instytucje polityczne do przyjęcia kodeksów postępowania uwzględniających aspekt płci i egzekwowania zabezpieczeń przed molestowaniem. Ma to zasadnicze znaczenie dla ochrony demokracji lokalnej i zagwarantowania, że równość jest nie tylko zasadą, ale również rzeczywistością realizowaną w całej Europie.

Młodzież

42. Konieczne jest zapewnienie większej widoczności obecnej strategii UE na rzecz młodzieży oraz położenie większego nacisku na jej realizację. Skupia się ona na aktywnym uczestnictwie młodych ludzi oraz na polepszeniu ich możliwości uczenia się i pracy, co jest korzystne dla ich rozwoju ekonomicznego i społecznego. Musi to iść w parze ze zwiększonym wsparciem UE dla edukacji. Jest ona kluczowym aspektem unii umiejętności, która jest niezbędna, by przyszłe pokolenia mogły uzyskać dostęp do wysokiej jakości miejsc pracy i mieszkań.

W perspektywie najbliższych pięciu lat KR:

43. Zwraca uwagę, że władze lokalne i regionalne odgrywają pierwszoplanową rolę w stawianiu czoła wyżej wymienionym wyzwaniom oraz w realizacji celów politycznych ze względu na swoją legitymację polityczną, znaczenie nadane im w konstytucji, wiedzę, uprawnienia inwestycyjne oraz zaangażowanie w spójność, odporność i bliskość.

44. Jest przekonany, że miasta i regiony nie mogą być traktowane tylko jako zainteresowane strony w tym procesie, lecz powinny być uznawane za aktywnych uczestników w przygotowywaniu Unii Europejskiej na przyszłość w świetle ambitnego programu reform związanego z rozszerzeniem.

45. Stwierdza wyraźnie, że zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w kształtowanie przyszłości i procesu politycznego UE w oparciu o zasady aktywnej pomocniczości, partnerstwa i wielopoziomowego sprawowania rządów jest jedynym sposobem realizacji celu UE, którym jest umieszczenie regionów „w centrum prac UE".

Bruksela, dnia 15 maja 2025 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Regionów
Kata TÜTTŐ